

Arkivnr: 2016/9781-5
Saksbehandlar: Einar Aalen Hunsager

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Utval for miljø og samferdsel		29.11.2017
Fylkesutvalet		07.12.2017

Framlegg til biogasstrategi for Hordaland

Samandrag

Biogasstrategien for Hordaland har som hovudmål å utnytte lokalt tilgjengeleg organisk restråstoff som kjelde til klimavenleg energi. Mål og strategiar er retta mot å utvide råstofftilgangen gjennom kunnskap og samarbeid, styrke økonomisk og økologisk berekraft i produksjonen, leggje til rette for auka bruk i transportsektoren og styrke rammevilkåra gjennom heile verdikjeda.

Fylkeskommunen vil nytte eigne politiske og økonomiske verkemidlar i tillegg til økonomiske verkemiddel på alle forvaltningsnivå for best mogleg måloppnåing. Det inkluderer støtte til verdiskaping, forskning og klimatiltak i fylket. Vidare søkjer ein deltaking frå Hordaland i EU Interreg prosjektet «Biogas North Sea».

Økonomi: Støtte til biogasrelevante prosjekt føresett finansiering gjennom eksisterande fylkeskommunale støtteordningar.

Klima: Bruk av restråstoff reduserer ressursbruken og kan gje CO₂-kutt frå avfallshandteringa og i transportsektoren. Til dømes er klimagassutsleppa frå køyretøy med biogass basert på kloakkslam truleg over 90 % lågare enn frå køyretøy med fossil diesel.

Folkehelse: Bruk av biogass til transportføremål gjev same lokale utslepp som fossil gass (naturgass). For tunge køyretøy utgjør overgang til euro VI-standard ein vesentleg viktigare forskjell i høve lokale utslepp (NO_x) enn spørsmålet om diesel- eller gassdrift.

Regional planstrategi: Etterspurnad etter restråstoff og utvikling av kunnskap og nettverk fremjar auka nyetablering og framtidretta verdiskaping i næringslivet. Det bidreg til høg sysselsetting og svarar på utfordringar og utviklingsretningar knytt til ny teknologi, grøn konkurransekraft og miljøvenleg transport. Biogass som erstattar fossilt drivstoff i transportsektoren bidreg til ei klimavenleg utvikling.

Forslag til innstilling

1. Fylkesutvalet vedtek som biogasstrategi for Hordaland:

Hovudmålet er å utnytte lokalt tilgjengelege organiske restråstoff lønsamt og klimavenleg, og derved erstatte fossil energibruk. Relevante råstoffkjelder kan vere slam frå kommunale avløp, organisk rest frå verksemdar, skogbruk, jordbruk og hushaldningar.

Ein legg følgjande delmål og understrategiar til grunn:

- Mål 1: Fleire ulike typar lokale råstoff i biogassproduksjon

- Byggje samarbeid mellom aktørar (kommunar, kommunar og næringsliv, mellom ulike bransjar)
 - Auke kunnskapen om felles prosessering (samrotning) av ulike råstoff som er tilgjengeleg i regionen
 - Mål 2: Berekraftig bruk av restprodukta frå biogassproduksjon
 - Samle erfaringar knytt til lokal bruk av biorest
 - Fremje idear for bruk av CO2-gassen frå oppgraderinga av biogassen (kalla fornybar CO2)
 - Mål 3: Bruk av biogass i transportsektoren der ein ikkje kan elektrifisere
 - Leggje til rette for forretningskonsept innan fylleinfrastruktur for biogass retta mot tunge køyretøy
 - Søkje nasjonale stønadsordningar, til dømes «Klimasats» for å støtte utbygging av fyllestasjonar
 - Temaplan for låg- og nullutsleppsbusar: «Skyss vil vurdere tilgjenge på lokalt produsert biogass før oppstart av nye anbod.»
 - Mål 4: Gode rammevilkåra gjennom heile verdikjeda
 - Støtte best mogleg rammevilkår for å utnytte avfall som ressurs, til dømes gjennom krav til utsortering av våtorganisk avfall
 - Etterspørje endringar i gjødselsforskrifta som bidreg til optimal bruk av biorest
 - Fremje best mogleg rammevilkår for å erstatte naturgass med biogass (til dømes vegbruksavgifta)
 - Mål 5: Kunnskapsutvikling og nettverk
 - Bruke eksisterande regionale støtteordningar for å delfinansiere forskning og utvikling, samarbeid og næringsutvikling
 - Mobilisere aktørar i fylket til å delta i nettverk som til dømes gjennom det omsøkte interreg-prosjektet Biogas North Sea
2. Fylkesutvalet inviterer relevante aktørar i fylket til å slutte opp om mål og verkemidlar.
 3. Fylkesutvalet peiker på «Handlingsprogram for næringsutvikling i Hordaland», «Regionalt forskingsfond Vestlandet» og «Klimaplan for Hordaland» som regionale verktøy for å støtte kunnskapsbygging.
 4. Fylkesrådmannen fører dialog med aktørar i fylket for å sikre relevant deltaking frå Hordaland i interreg-prosjektet Biogas North Sea.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Bård Sandal
fylkesdirektør regional utvikling

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Vedlegg

1 Biogass i Hordaland - faktagrunnlag

Fylkesrådmannen, 31.10.2017

Fylkesrådmannen har tidlegare lagt fram fakta om biogass og råstoffsituasjonen i Hordaland. Dette strategidokumentet har fokus på kva aktivitetar som skal gjennomførast for å nå biogass måla i Hordaland.

1. Bakgrunn og føremål

Utvalet for miljø og samferdsel, Fylkesutvalet og Fylkestinget i Hordaland har fatta ulike vedtak retta mot bioøkonomi og biogass. Vedtakspunkta vert følgd opp som følgjar:

Referanse	Vedtak	Oppfølging
PS 138/2016 FUV 19.05.16	Strategi og samarbeid for auka produksjon og bruk av biogass	Biogasstrategi
PS 112/2016 FYT 13.12.16	Bioøkonomistrategi	Næringsplanen
	Ta initiativ til eit samarbeid med kommunar, næringsliv, landbruksorganisasjonar og andre interesseorganisasjonar for å kartleggje potensialet for auka produksjon av biogass i Hordaland.	HNH-tilskot til «Biovekst i Hordalandskommunar» (HOG Energi)
	Vere ein pådrivar for at bruk av biogass skal verte eit reelt alternativ for aktørar i transportbransjen.	Biogasstrategi
	Ta initiativ til eit samarbeid med kommunar og verksemdar om å stille krav om nullutslepp for transportørar som skal utføre oppdrag og leveransar.	Biogasstrategi
	Medverke til at det vert bygd infrastruktur for biogass.	Biogasstrategi
	Stille krav om auka bruk av biogass i nye kollektivkontraktar.	Temaplan: Innføring av låg- og nullutsleppsteknologi for bussar i Hordaland
FUV 22.06.17		Denne saka

Hordaland sin Regional planstrategi oppmodar om å ta i bruk ny teknologi og å utvikle grøn konkurransekraft. For å bidra til næringsutvikling og utvikling av arbeidsplassar i fylket peiker Næringsplanen mellom anna på alternativ energiproduksjon, bioøkonomi, smarte samfunn og næringsutvikling knytt til skipsfart og transport. For å redusere klimagassutsleppa løftar Klimaplanen mellom anna fram fornybare energikjelder som ikkje gjev tap av naturmangfald.

2. Generelt om biogass

Biogassproduksjon omfattar ei komplisert verdikjede frå råstoff, produksjon og distribusjon til bruk av sjølv biogassen, og restråstoffa biorest og fornybar CO₂. Klimanytta av biogass er avhengig av faktorar i ulike ledd i verdikjeda.

Lønsemda til biogassanlegg er avhengig av leveringsavgift og salspris. Bioresten utgjer ofte ein kostnad for produsenten. Fornybar CO₂ vert ikkje etterspurd i dag. Hos sluttbrukar i transportsektoren ligg prisen på sjølv biogassen mellom 30 og 50 % over prisen for fossil gass (naturgass).

3. Biogass i Hordaland

I Hordaland er det potensial for bruk av avfallsstoff frå fiskenæringa. Vidare kan ein dra nytte av eksisterande infrastruktur og kompetanse innan gass. Meir kunnskap om bruk av biorest og lønnsemd for ulike samrotningkonsept (rotning av ulike substrat i same reaktor) er naudsynt og relevant for ulike aktørar.

Biogassanlegget til Bergen kommune i Rådalen er bygd for å handtere auka mengder med avløps slam, utløyst av skjerpa krav til kloakkrensing. Hovedformålet med anlegget er å kunne utnytte ressursene som finnes i slammet ved å produsere miljøvennlig drivstoff og redusere de totale mengdene som skal håndteres vidare som et ferdig hygienisert og stabilisert gjødselsprodukt. Biogassanlegget er sirkulærøkonomi i praksis og anlegget bidrar til å redusere Bergen kommune sitt CO₂ fotavtrykk i tråd med vedtatt Grønn

strategi. Inntektene fra salg av gass vil bidra til å redusere de totale kostnadene med slamhåndtering, men vil ikke skape et overskudd.

Nasjonale verkemidler og rammevilkår er avgjerande for lønsemda i verdikjeda. Ved sida av nasjonale støtteordningar finst det regionale verkemidler som kan fokuserast der Hordaland har spesielle fortrinn eller behov.

Med støtte frå fylkeskommunen gjennomfører HOG Energi prosjektet «Biovekst i Hordaland» med sju kommunar. Dei undersøker korleis ein kan koordinere innsamling av avløpslam frå kommunane og sikre ein stabil råstofflevering til eit lokalt biogassanlegg. Prosjektet er forseinka og på tidspunktet til sakshandsaminga låg ingen sluttrapport føre.

I Temaplan for låg- og nullutsleppsbusstar har Skyss forplikta seg til å gjere busstrafikken i fylket enno meir berekraftig, mellom anna ved å ta i bruk lokalt produsert biogass der dette er føremålstenleg. Ein vil nytte all biogass frå Bergen kommune sitt biogassanlegg i Rådalen i kontraktområdet Bergen nord så snart som råd. Det svarar til halvparten av energiforbruket i kontraktområdet. Vidare vil ein vurdere tilgangen på lokalt produsert biogass før oppstart av alle nye anbod.

4. Interreg-prosjekt «Biogas North Sea»

Østfold fylkeskommune har teke initiativ til ein søknad om interreg-stønad til prosjektet «Biogas North Sea». Prosjektet skal

- stimulere sluttbrukarmarknaden
- bidra til infrastrukturbygging
- styrke bruken av restråstoff frå biogassproduksjonen
- syte for erfaringsutveksling på tvers av verdikjeda

Første søknadsfrist i tostegs-søknadsprosessen var 28.08.17 og Hordaland fylkeskommune har meldt sin interesse for deltaking frå fylket. Endeleg prosjektsøknad vert sendt inn mars 2018.

Hordaland fylkeskommune kan gje innspel til konkretiseringa av prosjektskissa for å gjere prosjektet mest mogleg relevant for aktørar i vår region:

- Sunnhordland Naturgass planlegg eit biogassanlegg på Stord, basert på avfall frå fiskeoppdrettsnæringa.
- I 2016 løyvde Regionalt forskingsfond Vestlandet stønad til Bergen kommune sitt prosjekt "Utnyttelse av avfall fra marin matproduksjon til regionalt fornybar energi". Lokal bruk av biorest er ei kjend problemstilling for Bergen kommune sitt anlegg i Rådalen.
- Når biogass erstattar naturgass i busstrafikken i Bergen kan internasjonal erfaringsutveksling eventuelt vere interessant for produsenten, distributøren eller brukaren av biogassen (bussoperatøren).

Sunnhordland Naturgass og Bergen kommune har uttrykt interesse for at det føreslåtte prosjektet vert gjennomført.

Fylkesrådmannens tilråding

Biogasstrategi for Hordaland har som hovudmål å utnytte lokalt tilgjengelege organiske restråstoff lønsamt og klimavenleg, og derved erstatte fossil energibruk. Relevante råstoffkjelder kan vere slam frå kommunale avløp, organisk rest frå verksemdar, skogbruk, jordbruk og hushaldningar.

Ein bør leggje følgjande delmål og understrategiar til grunn:

- Mål 1: Fleire ulike typar lokale råstoff i biogassproduksjon
 - o Byggje samarbeid mellom aktørar (kommunar, kommunar og næringsliv, mellom ulike bransjar)
 - o Auke kunnskapen om felles prosessering (samrotning) av ulike råstoff som er tilgjengeleg i regionen
- Mål 2: Berekraftig bruk av restprodukta frå biogassproduksjon
 - o Samle erfaringar knytt til lokal bruk av biorest
 - o Fremje idear for bruk av CO₂-gassen frå oppgraderinga av biogassen (kalla fornybar CO₂)
- Mål 3: Bruk av biogass i transportsektoren der ein ikkje kan elektrifisere
 - o Leggje til rette for forretningskonsept innan fylleinfrastuktur for biogass retta mot tunge køyretøy

- Søkje nasjonale stønadsordningar, til dømes «Klimasats» for å støtte utbygging av fyllestasjonar
- Temaplan for låg- og nullutsleppsbusar: «Skyss vil vurdere tilgjenge på lokalt produsert biogass før oppstart av nye anbod.»
- Mål 4: Gode rammevilkåra gjennom heile verdikjeda
 - Støtte best mogleg rammevilkår for å utnytte avfall som ressurs, til dømes gjennom krav til utsortering av våtorganisk avfall
 - Etterspørje endringar i gjødselsforskrifta som bidreg til optimal bruk av biorest
 - Fremje best mogleg rammevilkår for å erstatte naturgass med biogass (til dømes vegbruksavgifta)
- Mål 5: Kunnskapsutvikling og nettverk
 - Bruke eksisterande regionale støtteordningar for å delfinansiere forskning og utvikling, samarbeid og næringsutvikling
 - Mobilisere aktørar i fylket til å delta i nettverk som til dømes gjennom det omsøkte interreg-prosjektet Biogas North Sea

For å nå måla er det avgjerande at fylkeskommunen arbeider saman med kommunar, statlege aktørar (Innovasjon Norge og Fylkesmannen i Hordaland) og næringslivet. Konsistent bruk av dei økonomiske verkemidlane knytt til «Handlingsprogram for næringsutvikling i Hordaland», «Regionalt forskingsfond Vestlandet» og «Klimaplan for Hordaland» er viktig. Også internasjonale prosjekt kan vere føremålstenleg, føresett at prosjektinnhaldet er relevant for aktørane i fylket.

Fylkesrådmannen vil løfte fram initiativet til Sunnhordland Naturgass på Stord som eit døme på konkrete utviklingsplanar. Fylkeskommunen bør fremje best mogleg rammevilkår for at slike verksemder kan bidra til klimavenleg ressursutnytting, verdiskaping og arbeidsplassar i fylket.